

KLIMATRÄTTVISA

Ett workshopmaterial från Act Svenska kyrkan

act
Svenska kyrkan

Innehåll

INNEHÅLL	2
INLEDNING	3
1. ATT FÖRSTÅ HUR VÄRLDEN SER UT	5
Övning: Var kommer din dag ifrån?	5
Övning: Samtal om mål 13	7
Övning: Barometern/Stå på linjen	7
2. ACT NOW FOR CLIMATE JUSTICE	8
Övning: Fyra hörn	9
PATRICIA CHANGEMAKER I FILIPPINERNA.....	11
3. KYRKA OCH KLIMATET	13
Övning: Samtal om kyrka och klimat	14
Övning: En församling med globala rättviseglasögon.....	14
Övning för unga: Kom närmare naturen	14
Övning: Konsumtion och kristet budskap.....	15
4. VI GÖR DET TILLSAMMANS!	16
Påverkansfrågor inför klimatkampanjen.....	16
Övning: Changemakermetoden med klimatinriktning	19
Övning: Changemakermetoden med klimatinriktning (Digital version)	19
5. LÄSTIPS	20
AVSLUTNING	21

Inledning

Klimatkrisen är den största utmaningen som mänskligheten stått inför. Svenska kyrkans biskopar skriver i sitt biskopsbrev om klimatet: "Klimatkrisen är sannolikt den största gemensamma utmaningen som mänskligheten någonsin stått inför. Den påverkar oss alla som lever under samma himmel, på samma jord. Arbetet med denna kris måste få genomslag i flera olika politikområden och alla samhällssektorer. Vi måste alla ompröva vårt sätt att tänka kring livsstil, välfärd, hållbarhet och rättvisa: för skapelsens skull, för livets skull, för våra barnbarns och deras barnbarns skull."¹

Vi lever alla under samma himmel och på samma jord och vi får alla ta del av Guds pågående skapelseverk. Men verkligheten ser olika ut i olika delar av världen. Människor som bidrar minst till klimatförändringarna är de som drabbas mest och först.² Klimatkrisen är på så sätt djupt orättvis, och åtgärderna för att lösa krisen måste därför bidra till ökad rättvisa. Act Svenska kyrkan vill erbjuda människor att tillsammans med oss, våra systerkyrkor och samarbetspartner och andra aktörer arbeta för hållbara klimatlösningar.

Det här materialet låter dig tillsammans med andra, samtala om och få kunskap genom praktisk information om klimatförändringarna och vad klimaträttvisa innebär. Genom olika övningar och reflektioner får du fundera på vad vi som kyrkan kan göra och tillsammans och utforska frågan: vilka är de bästa förutsättningarna för att människor ska ha möjlighet att förändra sina liv? Materialet är också tänkt att bidra med kraft och inspiration för att tillsammans få med fler att engagera sig för Act Svenska kyrkans arbete.

I del 2 får du möta Patricia som genom sitt engagemang visar på hur vi alla kan vara med och förändra världen genom att ha mod att göra det vi kan där vi är. Övningarna innehåller

en del fakta men bygger också på att deltagarna själva tänker kring vad de redan vet och tycker. Materialet går bra att använda som en plocklåda. Där du kan välja utifrån det som passar din grupp bäst. En av övningarna är till exempel anpassade för barn eller ungdomsgrupper medan andra passar bättre att göra för en äldre församlingsgrupp.

Är det något vi önskar att det här materialet ska bidra med så är det att vi aldrig glömmet att vi är en del av den världsvida kyrkan och att internationell solidaritet är en del av vårt

arbete i kyrkan. Act Svenska kyrkan tror på, och försvarar, varje människas rätt och förmåga att ta ansvar för och förverkliga sitt eget liv. Vår utgångspunkt är att stärka människors egenmakt och göra det möjligt för alla människor att både på individ- och samhällsnivå, vara delaktiga i viktiga beslut och bli aktiva deltagare i sina samhällen.

Vi hoppas att du vill vara med oss och kämpa för hållbara klimatlösningar som inkluderar de länder och människor som redan är hårt drabbade. Vi behöver agera nu och vi behöver göra det tillsammans. Som individ är det ofta lätt att känna mycket oro och ångest över den stora utmaningen som klimatförändringarna innebär och just därför behöver vi arbeta tillsammans. Som kyrka lever vi också i hoppet och tron om att vi kan vara Guds händer på jorden.

Vår tro kallar oss till handling. Eller som det uttrycks i biskopsbrevet: *"Nu behövs mod, tillit och kraft för att stå emot uppgivenhet och våga de förändringar som är nödvändiga. I kristen tro finns grund för hopp och handlingskraft. Också i kriser. Människan är skapad av Gud och har ett unikt uppdrag att skydda och vårda jorden. Det är inte för sent."*³

¹ Ett biskopsbrev om klimatet

² <https://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/klimatforandringar-slar-hart-mot-varldens-fattiga>

³ Ett biskopsbrev om klimatet, s 1, 2020

Din roll som ledare

Som ledare för passet har du i uppgift att stödja gruppens samtal så att olika perspektiv och erfarenheter får komma fram. Här kommer några tips till dig som ledare. De kan hjälpa dig att vara en effektiv katalysator under pratstunderna:

- Ställ effektiva korta frågor som "Hur ser du på det...?" "Berätta mer..." "Hur menar du då?"
- Ställ öppna frågor (som inte kan besvaras ja/nej) som "Vad...?" eller "Hur...?"
- Bekräfta det deltagarna säger genom att uppmuntra, kommentera och anknyta.
- Sammanfatta och synliggör vad som sagts.
- Se till att alla kommer till tals och var uppmärksam så att vissa deltagare inte blir tysta på grund av genus, funktionsnedsättning, språksvårigheter eller något annat.
- Du som ledare är en möjliggörare. Det betyder att du inte själv behöver kunna allting eller ha svar på alla frågor. Kunskapen finns gemensamt i gruppen och det går bra att söka efter faktauppgifter eller siffror på internet.

MATERIALETS UPPTYGGNAD

Materialet har fyra huvuddelar som går från tanke till handling:

1. Att förstå hur världen ut
2. Act now for climate justice.
3. Kyrka och klimatet
4. Vi gör det tillsammans!

I samtliga delar finns det minst en interaktiv övning att göra med gruppen du håller workshop tillsammans med. Vid varje övning har vi uppskattat tidsåtgång. Beroende på hur mycket tid du har kan övningar väljas bort. De olika informationsdelarna och texterna som är med i materialet går att återberätta med egna ord alternativt be olika deltagare i workshopen att läsa utvalda delar, för att göra det mer interaktivt och inkluderande. Ju mer deltagarna får plats att delta i workshopen desto mer lärorikt blir det för alla.

OM ACT SVENSKA KYRKAN:

Act Svenska kyrkan är Svenska kyrkans bistånds- och utvecklingsaktör. Genom effektivt katastrofarbete, långsiktigt utvecklingsarbete och globalt påverkansarbete arbetar vi tillsammans med andra kyrkor och organisationer för att rädda liv, förändra liv och förändra världen. Vi tror på en Gud som tar ställning för den som är nedtystad eller lever i en utsatt situation. Varje människa är oändligt värdefull. Därför arbetar vi för att stärka mänskliga rättigheter. Vi vill försvara och stärka varje människas förmåga och rätt att ta ansvar för och förverkliga sitt eget liv.

Svenska kyrkans mission bildades 1874 som en del av Svenska kyrkan. Redan från början fanns en helhetssyn som hade fokus på verksamhet inom kyrka, skola och sjukhus. Lutherhjälpen bildades efter andra världskriget 1947. Då handlade det mycket om att bygga upp Europa och stödja flyktingar. Lutherhjälpen var en hjälporganisation inom Svenska kyrkan som bedrev utvecklingsarbete, utövade påverkan i internationella rättvisefrågor och utförde katastrofinsatser. 2008 slogs Svenska kyrkans mission samman med Lutherhjälpen under namnet Svenska kyrkans internationella arbete. Från maj 2019 heter vi Act Svenska kyrkan.

1. Att förstå hur världen ser ut

Övning: Var kommer din dag ifrån?

SYFTE: Syftet med uppgiften är fundera över hur man som människa utifrån sin kontext påverkas av och påverkar världen. Övningen illustrerar globaliseringen och klimaträttvisa genom att visa på att man hänger ihop med resten av världen i sin vardag. Det kan även ge en insikt om hur resurser är orättvist fördelade i världen.

INSTRUKTIONER: Börja med att visa en bild på världskartan. Uppmana sedan gruppen att tänka för sig själva vilka länder de har varit i kontakt med idag genom att ställa frågorna nedan.

- Titta på dina kläder. Var tror du de kommer ifrån?
- Tänk på vad du åt till frukost eller lunch. Var kom maten ifrån?
- Var kommer musiken du lyssnar på ifrån?
- Titta runt i rummet du befinner dig i. Var tror du möblerna kommer ifrån?

Efter att frågorna ställts, kan du gå igenom fråga för fråga i helgrupp för att sedan markera på kartan vilka länder som är aktuella utifrån svaren du får. Ibland är det inte så lätt att veta var saker kommer ifrån, men det är tillåtet att gissa. Prata om hur kartan blev, har vissa länder fler markeringar än andra? Får vi olika typer av saker från olika länder/kontinenter? Varför är det så och vad kan det få för följder?

TIDSÅTGÅNG: Cirka 15 minuter beroende på hur många följdfrågor ledaren väljer att ställa.

Agenda 2030 – Globala målen för hållbar utveckling

Hösten 2015 enades världens länder om 17 nya hållbarhetsmål. De kallas för Agenda 2030 och har förhandlats fram inom FN. Tillsammans formar de en gemensam karta som ska vägleda världen till en hållbar utveckling, och målen spänner över såväl miljömässiga som sociala och ekonomiska frågor.⁴ Alla dessa mål har mer eller mindre stark beröring med kristen tro och det arbete som Act Svenska kyrkan tillsammans med många andra trosbaserade organisationer utför i världen.

Agenda 2030 är en ambitiös och universell plan för de förändringar som måste göras för att åstadkomma en hållbar, jämställd, jämlik, rättvis och säker värld utan fattigdom för alla, oavsett vem du är eller var i världen du bor. Agendan gäller för alla länder, rika som fattiga. De 17 universella målen består av 169 delmål och viktiga principer som ska genomsyra alla politikområden. Målen är en unik möjlighet

för olika aktörer att arbeta tillsammans för att uppnå dessa mål och säkerställa att vi når de allra fattigaste och marginaliserade och inte lämnar någon utanför. Agendan slår även fast att civilsamhället har en viktig roll för genomförande och uppföljning av de åtaganden som gjorts på global, regional, nationell och lokal nivå.⁵

Klimatfrågan representeras genom flera mål men främst genom mål 13 om klimatförändringen. Men alla målen är ömsesidigt beroende av varandra. Om klimatmålen inte uppnås när vi inte heller de övriga målen.

⁴ Landin, S & Botnen Diamant, M. (2020) Blir världen bättre?

⁵ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

Klimatförändringarna

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. I samband med att utsläppen av växthusgaser stiger, riskerar vi att uppnå en ökad genomsnittlig global uppvärmning som överstiger 2 grader. Denna förändring skulle ge en följd av allvarliga konsekvenser för mänsklig säkerhet, ekosystem, havsförurning, matproduktion, vattentillgång, försämrad hälsa samt ökad risk för naturkatastrofer.⁶

Sveriges kristna råd skriver i ett ekumeniskt upprop för rättfärdig fred: *Människorna ska respektera och bevara skapelsen. Men girighet på många plan, självcentrering och tro på o begränsad tillväxt har medfört att jorden och dess skapade varelser exploateras och förstörs. De fattigas och sårbaras rop ger eko i jordens klagan. Den överdrivna konsumtionen av fossilt bränsle och av andra begränsade resurser innebär våld mot människorna och planeten. Klimatförändringarna, som är en konsekvens av människors livsstil, utgör ett globalt hot mot en rättfärdig fred. Den globala uppvärmningen, den stigande havsnivån och den ökade förekomsten av torka och allt kraftigare översvämningar påverkar speciellt de mest sårbara befolkningsgrupperna i världen. Ursprungsbefolkningar som står för hållbara levnadssätt är, tillsammans med invånare på korallöar och utarmade kustsamhällen, de som kommer att ta störst skada trots att de bidrar minst till den globala uppvärmningen.*⁷

MÅL 13: BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA. ATT VIDTA OMEDELBARA ÅTGÄRDER FÖR ATT BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA OCH DERAS KONSEKVENSER.

Mål 13 handlar om att bekämpa klimatförändringarna, och består av flertal delmål. Framstär handlar det om att den globala temperaturökningen ska begränsas till 1,5 grader och under 2. Framförallt krävs det att utsläppen av växthusgaser minskas. Målet innefattar även vikten av att ge stöd till de som drabbas av klimatförändringarna och att öka motståndskraftighet hos samhällen.⁸

VAD ÄR PARISAVTALET?

Ett globalt klimatavtal som världens länder enades om 2015. Avtalet trädde sedan i kraft år 2016. Samtliga länder har förbundit sig till att genomföra åtgärder som bidrar till att målen för Parisavtalet uppnås. Avtalet kom främst till för att begränsa den globala temperaturökningen, och för att stödja de länder som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter.

Källa: Naturvårdsverket (2021) Vad är Parisavtalet?

DELMÅLEN FÖR MÅL 13

BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA:

13.1 Det första delmålet handlar om resiliens. Att öka förmågan för anpassning och stärka motståndskraften mot klimatrelaterade naturkatastrofer och faror i alla länder

13.2 Att politik, planering samt strategier på nationell nivå integrerar klimatåtgärder

13.3 Att det ska ske en förbättrad medvetenhet, utbildning samt att den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller klimatanpassning, begränsningar av klimatförändringarna samt dess konsekvenser.

13. a Att fullfölja det åtagande som utvecklade länder tagit genom FNs ramkonvention om klimatförändringar. Åtagandet innefattar en målsättning att vi gemensamt ska mobilisera 100 miljarder US-dollar årligen från alla typer av källor för att tillgodose de behov som finns i utvecklingsländerna.

13. b Främja och höja förmågan till en effektiv klimatrelaterad förvaltning och planering i de länder som är minst utvecklade, med särskilt fokus på ungdomar, kvinnor samt marginaliserade samhällen

⁶ Globala Målen (2021) Mål 13: Bekämpa Klimatförändringarna.

⁷ Ett ekumeniskt upprop för rättfärdig fred: <https://www.skr.org/wp-content/uploads/2018/10/varna-den-jord-som-gud-alskar.pdf>

⁸ Globala Målen (2021) Mål 13: Bekämpa Klimatförändringarna.

Övning: Samtal om mål 13

SYFTE: Att få reflektera djupare kring mål 13 och vad det innebär i praktiken.

TIDSÅTGÅNG: 20 min

GÖR SÅ HÄR: Dela in gruppen i smågrupper och samtala om mål 13 "Bekämpa klimatförändringarna" utifrån dessa frågor:

- Diskutera de olika delmålen. Har alla länder samma möjlighet att uppnå dem? Har vissa länder mer ansvar än andra att uppnå målen? Vilka i sådana fall?
- För vilka delmål är religiösa ledare och aktörer särskilt viktiga för att målen ska uppnås?
- Vilken roll spelar religiösa aktörer i arbetet för klimatförändringarna?

Återsamlas i storgrupp och reflektera tillsammans utifrån de exempel som grupperna pratat om.

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA OCH CORONAPANDEMIN

Under det senaste året har världen fokuserat på att bekämpa coronapandemin, som drabbat alla världens länder. De ekonomiska och sociala effekterna av pandemin slår allra hårdast i fattiga utvecklingsländer, där människor mist sin försörjning, saknar social trygghet och riskerar extrem fattigdom och hunger. Den globala pandemin och klimatkrisen är sammanlänkade och grundar sig båda på människans ohållbara relation till planeten. Båda kriserna förstärker behovet av att bygga upp motståndskraftiga och hållbara samhällen. Världens länder behöver satsa långsiktigt på investeringar i anpassning, klimatomställning och social trygghet för att människors rätt till ett värdigt liv ska kunna värnas.

Övning: Barometern/Stå på linjen

INSTRUKTIONER: Lägg ut lappar på golvet med siffror från 1–6. Låt deltagarna ta ställning till olika påståenden genom att ställa sig vid en siffra. 1 betyder att du inte alls håller med och 6 betyder att du absolut håller med.

För digitala instruktioner: Övningen kan även genomföras digitalt. Be deltagarna skriva siffran i chatten istället för att ställa sig fysiskt vid en siffra. Be sedan deltagarna att använda funktionen "handuppräckning" för att dela med sig av sin motivering

PÅSTÅENDEN:

- De som bidrar minst till klimatförändringarna är de som drabbas värst av klimatkonsekvenser
- Det är för sent att göra något åt klimatförändringen
- Vi som kristna har ett ansvar för att världens ska bli bättre
- Det jag gör här påverkar människor på andra sidan jorden
- Det är politikernas ansvar att lösa klimatfrågan
- Det är konsumentens ansvar att lösa klimatfrågan
- Det är allas ansvar att lösa klimatfrågan
- Alla länder har lika stort ansvar för att stoppa klimatförändringarna.

- Det är de rika ländernas ansvar att jobba med klimatfrågan
- Vi som bor i de rikare länderna måste ändra vår livsstil för att göra en hållbar och rättvis utveckling möjlig.
- Politiska beslut krävs för förändring.
- Det är bra att klimatförändringarna gör det varmare i världen.
- Klimatproblemen löser sig av sig själva när de fossila bränslena tar slut.
- Vi kan klara oss utan fossil energi.
- Klimatproblemen kan lösas med bättre teknik.
- Vi bör äta mindre kött i Sverige.
- Även de förnybara energikällorna påverkar miljön.
- Om vi inte gör något åt klimatförändringarna kan de leda till konflikter.
- Vi i Sverige har gjort tillräckligt för att försöka stoppa den globala uppvärmningen.
- Jag som enskild person, kan påverka klimatet.
- Vi måste tänka på framtida generationers möjligheter att överleva.
- Världen blir bättre och bättre.

2. Act now for climate justice

I den här delen fokuserar vi på Act Svenska kyrkans arbete i världen och vad det är vi kämpar för, nämligen hållbar försörjning och klimaträttvisa. Genom både information och övningar får deltagarna fördjupa sig inom detta och får möta en av Act Svenska kyrkans changemakers, Patricia som kämpar för klimaträttvis.

Hållbar försörjning

Act Svenska kyrkan arbetar utifrån olika tematiska områden. Ett av dessa är hållbar försörjning. Att arbeta för en rättvis och hållbar försörjning handlar om att bidra till att människor får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och om att säkerställa kommande generationers möjligheter till detsamma. Det handlar också om att i det långsiktiga utvecklingsarbetet och i det humanitära arbetet skapa möjligheter och förutsättningar för människor att organisera sig, att stärka sin egenmakt, göra sin röst hörd och ta del av ekonomisk utveckling. Act Svenska kyrkans prioriterade områden för hållbar försörjning är: hållbar produktion och konsumtion, ansvarsfullt företagande samt klimaträttvisa.

I Haitis nationalparker finns många samhällen där människor lever nära naturen. De är beroende av parkens naturresurser för sin överlevnad. Här arbetar Luis Blanchard för en partner till Act Svenska kyrkan, FNGA (Fondation Nouvelle Grand'Anse). Luis och hans kolleger arbetar för hållbart jordbruk, för att minimera riskerna kopplade till naturkatastrofer, för att stärka den lokala ekonomin och för att skydda miljön.

På bilden ser du Luis Blanchard från FNGA i en av Haitis nationalparker.

Klimaträttvisa

Vi lever alla under samma himmel och på samma jord och vi får alla ta del av Guds pågående skapelseverk. Men verkligheten ser olika ut i olika delar av världen. Människor som bidrar minst till klimatförändringarna är de som drabbas mest och först.⁹ Klimatkrisen är på så sätt djupt orättvis, och åtgärderna för att lösa krisen måste därför bidra till ökad rättvisa. Klimatförändringarna har bidragit till att hungern ökar på flera håll i världen, att människors försörjning hotas, samt att människor från landsbygden tvingas söka sig till städer eller andra länder för att trygga sin försörjning. Stora delar av mänskligheten har redan tvingats påbörja en intensiv klimatanpassning då klimatförändringarna breder ut sig och lämnar delar av jorden obeboelig.¹⁰ Öar och kustzoner hamnar under vatten, vattenbrist och extremt höga temperaturer leder till bränder och torka. Förändrade klimatförhållanden leder till extremväder med översvämningar och stormar.¹¹

Genom att ta ansvar för en hållbar framtid inom planetens gränser, utifrån en global, rättvis och jämlik fördelning av resurser kan vi uppnå klimaträttvisa.¹² Klimaträttvisa utgår från de mänskliga rättigheterna. Länder som har ansvar och kapacitet att ställa upp med ekonomiska resurser behöver bidra mer till globala lösningar till stöd för de fattigaste ländernas omställning och anpassning. Enligt organisationen Oxfam orsakar de 10 procent rikaste människorna i världen hälften av alla klimatutsläpp, medan den fattigaste halvan av jordens befolkning orsakar 10 procent av alla utsläpp.¹³

För att uppnå klimaträttvisa är det viktigt att de samhällen och grupper som drabbas värst inkluderas i klimatförhandlingar på jämlika villkor. Det är viktigt att säkerställa att klimatkrisens lösningar gynnar alla jämställt och rättvist. De människor som drabbas av klimatkrisen vet hur den påverkar och vad de behöver för att hantera krisen. Alla handlingsplaner för klimatet måste inkludera mänskliga rättigheter och utgå från genusrättvisa (jämställdhet), samt säkerställa sårbara gruppers deltagande. Det innebär att kvinnor, unga, urfolk måste inkluderas i klimatlösningarna.

⁹ <https://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/klimatforandringar-slar-hart-mot-varldens-fattiga>

¹⁰ <https://media.ifrc.org/ifrc/world-disaster-report-2020/>

¹¹ Act Svenska kyrkans baslinjegenomlysning av klimat- och miljöpåverkan i landprogrammen.

¹² Definitionen kommer från Mary Robinsons Climate Justice <https://www.mrfcj.org>

¹³ Oxfam, 2015, "Extreme Carbon Inequality: Why the Paris climate deal must put the poorest, lowest emitting and most vulnerable people first", https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/mb-extreme-carboninequality-021215-en.pdf

Övning: Fyra hörn

SYFTE: Att diskutera ansvar och möjligheter att skapa förändring i världen med fokus på klimaträttvisa.

TIDSÅTGÅNG: 15–20 minuter

BESKRIVNING: Ställ en av frågorna till gruppen. Fördela de fyra svarsalternativen i varje hörn av rummet och be dem som håller med om alternativ ett att ställa sig i hörn ett osv. När alla har valt ett hörn, välj ut någon eller några från varje hörn som får förklara hur de resonerat. Återupprepa detta med de följande frågorna.

DEM HAR MAKT ATT GÖRA NÅGOT ÅT KLIMATKRISEN?

- Politiker/makthavare
- Företag
- Du och jag, individer (alla)
- Öppet hörn

KLIMATKRISEN ÄR EN...

- Fråga om mänskliga rättigheter
- Existentiell fråga
- Fråga om naturens rättigheter
- Öppet hörn

VARFÖR SKA VI I SVERIGE AGERA FÖR KLIMATRÄTTVISA?

- Vi kommer alla att drabbas av klimatförändringarna i slutändan
- Vi drabbas minst, men vi är en av de länder som släpper ut mest
- Det är vårt uppdrag som människor att förvalta skapelsen
- Öppet hörn

ACT-ALLIANSEN GÖR OSS MER EFFEKTIVA

ACT står för Action by Churches Together, och betyder kyrkor tillsammans i handling. Nätverket bildades i januari 2010 och är en av världens största biståndsanslutningar, ACT-alliansen. Genom samarbetet inom ACT-alliansen kan vi agera snabbt vid katastrofer, arbeta effektivare inom långsiktigt utvecklingssamarbete och tillsammans få en starkare påverkansröst.

Dessutom är det en fördel i arbetet på plats att de lokala kyrkorna och organisationerna i ACT-alliansen kan språket i landet, känner kulturen och har god kunskap om de faktiska behoven.

Om ACT-alliansen

- Har över 150 trosbaserade organisationer som medlemmar i över 125 länder över hela världen.
- Består av kyrkor och kyrknära organisationer engagerade i utvecklings-, katastrof-, och påverkansarbete.
- Omkring tre fjärdedelar av medlemmarna finns i så kallade utvecklingsländer, en fjärdedel i i-länder.
- Har omkring 25 000 anställda, de flesta lokalanställda.

Många av ACT-medlemmarna arbetar med långsiktigt utvecklingsarbete för att skapa bestående förändring för människor i utsatta situationer. Men när en katastrof inträffar finns goda förutsättningar att snabbt svara upp mot behoven. Efter katastrofens akuta fas stöder ACT-alliansen återuppbyggnad och arbetar också för att förebygga nya katastrofer. Vi finns helt enkelt på plats både före, under och efter katastrofen.

Läs mer på [ACT-alliansens webbplats](#) (på engelska) om var vi arbetar och vilka som är medlemmar.

Klimatkampanj 2021

– Act now for climate justice!

Inför FN:s klimattoppmötet COP26 i november, kommer Act Svenska kyrkan att ha en kampanj med fokus på klimaträttvisa. Tillsammans med er i församlingar, pastorat och stift vill vi arbeta för att stärka den allmänna opinionen för en ambitiös klimatpolitik samt öka medvetenheten om vad som krävs av oss som kyrka och individer för att uppnå den förändring som behövs. Den 1–12 november räknar vi med att FN:s klimattoppmöte blir av i Glasgow, Skottland. Act Svenska kyrkan kommer fram till dess att mobilisera för att visa solidaritet med de mest utsatta av klimatkrisen och för att sätta press på ett ambitiöst globalt klimatarbete. Tillsammans med den globala ACT-alliansen höjer vi rösten för en ambitiös klimatpolitik som tar klimatnödläget på allvar. Därför lyfter vi i en gemensam namninsamling fem krav till världens ledare som kommer att lämnas över till beslutsfattare under COP26. Tillsammans kan vi påverka och bidra på olika sätt. Till exempel genom att sprida namninsamlingen, pilgrimsvandra för klimatet eller genom att lyssna på berättelser från människor som redan nu drabbas av klimatförändringarna. Läs mer och få tillgång till material på Svenska kyrkans intranät och på hemsidan: svenskakyrkan.se/act/klimatrattvisa. Mer information om vad du kan göra kommer även i del 4 i det här materialet.

ACT SVENSKA KYRKANS PÅVERKANSARBETE FÖR KLIMATRÄTTVISA BYGGER PÅ FYRA HÖRNSTENAR;

1. Makthavare och de av oss som lever över planetens tillgångar behöver ta ett **ETISKT OCH POLITISKT ANSVAR** och ställa om från en fossilberoende ohållbar utveckling till en utveckling inom planetens och skapelsens gränser. Det är bråttom nu innan det blir föresent och omöjligt att reparera.
2. En annan viktig utgångspunkt är att **RÄTTVIST** säkerställa att de som just nu lever i frontlinjen av klimatkrisen, som redan nu drabbas av torka, extremväder, höjda havsvattennivåer, inte ska betala det högsta priset i form av oobeoliga landtytor, ökad hunger och förlorad försörjning. De människor som redan nu drabbas av klimatkrisen har rätt till kompensation och klimatfinansiering för klimatanpassning, ökad motståndskraft och omställning.
3. Klimatkrisen drabbar dig olika beroende på om du är man eller kvinna, pojke eller flicka. Män och kvinnor har också olika klimatavtryck och olika makt att fatta beslut om framtidens utveckling. Därför ser vi också att det är viktigt att arbeta för **JÄMSTÄLLDHET** och jämställt deltagande i de beslut som fattas för en hållbar utveckling.
4. Slutligen, är det mycket tydligt att om ingenting görs, så drabbas våra barn och framtida generationer. Klimaträttvisa handlar därför i stort utsträckning om **BARNS RÄTTIGHETER** och rätt att vara med och fatta de beslut som kommer att påverka deras framtid.

PATRICIA CHANGEMAKER I FILIPPINERNA

Människor i Filippinerna påverkas redan av klimatförändringarna. Patricia såg konkreta effekter av klimatförändringar i sin vardag och det blev hennes kall för att engagera sig för klimatet.

HEJ, JAG HETER PATRICIA

Jag arbetar med humanitärt katastrofarbete och är en rättighetsaktivist. Jag bor i Marikina City där vi ofta påverkas av extremväder. Under de senaste åren har vi upplevt höga temperaturer och kraftigt regn även när det inte är tyfonsäsong i Filippinerna. Oregelbundet väder har blivit vår vardag. Torka och översvämningar förstör skördarna runt staden.

Jag arbetar med riskreducering så att lantbrukssamhällen ska klara av klimatkatastrofer. När vi kom till ett lantbrukssamhälle i utkanten av provinsen Rizal hade deras grödor först förstörts av en tyfon och sedan hade de drabbats av torka. Vi hjälpte dem med ett bevattningssystem som kunde mildra översvämningarna runt deras gårdar och samtidigt lagra vattnet så att de skulle kunde vattna, när det blev torka igen. Några veckor efter projektet var klart drabbades de av ännu en tyfon men denna gång översvämmades inte deras gårdar och grödorna klarade sig.

JAG UPPLEVDE KLIMATPÅVERKAN REDAN I EN TIDIG ÅLDER

Marikina City ligger i en dal vid foten av den bergiga provinsen Rizal, vid kraftigt regn översvämmas staden. År 2009 drabbades Filippinerna av den värsta stormen på 40 år.

Jag var i min skola när tyfonen drabbade vårt land, jag gick då i femte klass. Vattennivån steg mycket snabbt. Mina klass-

kamrater och vänner var strandade överallt. Vattnet forsade på gatorna. Jag var rädd. Min familj blev fast på olika ställen runt om i staden. Det var väldigt kaotiskt. Det var första gången jag personligen upplevde klimateffekterna.

ENGAGEMANGET FÖR KLIMATRÄTTVISA

Under min uppväxt ifrågasatte jag vad som hände med klimatet och började läsa på om klimatförändringar. Jag insåg att klimatförändringar sker över hela världen. När jag började med humanitärt katastrofarbete för NCCP (National Council of Churches in the Philippines) förstod jag varför torkan och översvämningarna förvärrats. Jag såg konkreta effekter av klimatförändringar i vår vardag och det blev mitt kall att engagera mig för klimatet.

Vi kan förhindra många klimatkatastrofer om vi känner till dess effekter. När det kommer till risker för klimatrelaterade katastrofer blev Filippinerna rankade på fjärde plats i GLOBAL CLIMATE RISK INDEX 2021.

Klimatförändringarnas effekter blir värre och värre varje år i mitt land. Vattennivåerna stiger, vi drabbas av fler stormar och torkan blir värre. Dessa fenomen sätter oss redan i ett överlevnadsläge. Det har blivit en fråga om liv och död för oss att kämpa för klimaträttvisa.

RÄTTVISEPERSPEKTIVET ÄR VIKTIGT FÖR KLIMATFRÅGOR

Som rättighetsaktivist tror jag att vi måste våga tala om fattigdom, jämställdhet och korruption när vi talar om klimatkrisen. De lantbrukssamhällen som jag varit med och hjälpt äger ofta inte sin egen mark och har inte råd med bevattningssystem, det gör att de drabbas enormt mycket av torka. Vi som har bidragit minst till klimatförändringarna är de som drabbas värst och först. Vi måste kämpa för våra liv i Filippinerna medan andra länder fortsätter med höga utsläpp som om ingenting har hänt. Vi måste tala om klimaträttvisa!

VIKTEN AV ENGAGEMANG HOS UNGA TROENDE

Jag blev just vald till en av fyra ordförande i ACT-alliansens ungdomsnätverk. Där har jag mött andra unga klimataktivisterna från olika delar av världen som är villiga att engagera sig för klimaträttvisa. Det stärker min beslutsamhet och mitt engagemang för att fortsätta denna kamp eftersom jag vet att jag inte gör det ensam.

Som kristen tycker jag att vi ska värna om klimatet. Vi borde ta hand om vår jord och dela våra resurser rättvist mellan varandra. Det är vårt ansvar som medmänniskor. Vi måste agera för klimaträttvisa!

FRÅGOR ATT SAMTALA OM I HELA ELLER MINDRE GRUPPER:

- Patricia berättar att hon upplevde effekterna av klimatförändringarna redan i femte klass. Hur tror du det skulle kännas om det ofta var översvämningar där du bor och du behövde anpassa din vardag kring det?
- Vad tror du motiverar Patricia att engagera sig?
- Vad motiverar dig att göra skillnad och varför?
- Patricia uttrycker att hennes engagemang stärks när hon engagera sig för klimaträttvisa med andra unga i ACT-alliansens ungdomsnätverk. Vad ser du själv för fördelar med att arbeta med andra?
- Hur tror du situationen i landbrukssamhällena hade sett ut utan personer som Patricia?

3. Kyrka och klimatet

Svenska kyrkans biskopar skriver i sitt biskopsbrev om klimatet: *"Nu behövs mod, tillit och kraft för att stå emot uppgivenhet och våga de förändringar som är nödvändiga. I kristen tro finns grund för hopp och handlingskraft. Också i kriser. Människan är skapad av Gud och har ett unikt uppdrag att skydda och vårda jorden. Det är inte för sent."*¹⁴ Biskopsbrevet förenar klimatfakta med kyrkans erfarenhet och uppmanar till hopp och handling.

Den teologiska grunden för Act Svenska kyrkans arbete är övertygelsen om att vi som kyrka och kristna är sända att göra det vi kan för en hållbar värld utan orättvisor, fattigdom och förtryck, där varje människa får leva i frihet och värdighet. Gud visar sig genom sin skapelse – i naturen, i djuren och i varje människa. Vi har ett uppdrag att vara verktyg för Guds vilja att den skapelsen ska leva och vara hel. Då låter vi tron bli handling.

Församlingen är den primära enheten i kyrkans organisation och har till uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva mission och diakoni. Församlingarnas engagemang är en förutsättning för det internationella arbetet och uttrycker delaktigheten i en global värld och en världsvid kyrka, som vi både påverkar och påverkas av. I många stift och församlingar finns det internationella arbetet med som en naturligt integrerad del, där vikten av ett arbete i solidaritet med partner runt om i den världsvida kyrkan är en daglig drivkraft och inspiration också på lokal nivå. Act Svenska kyrkan vill förvalta och öka detta engagemang men också öka kännedomen om arbetet inom såväl Svenska kyrkan som i samhället i stort.

FRÅGOR ATT SAMTALA KRING

Hur bör vår relation vara till den Gud som är alltings ursprung och mål? Hur kan vår konsumtion av energi och andra materiella resurser balanseras mot de behov som finns i de fattigaste samhällena, hos kommande generationer och övriga arter?

Hur behåller vi hoppet mitt i fruktan och förnekelse? Hur kan vi uppmuntra till globalt samarbete, utmana ohållbara ekonomiska system och ändra våra livsstilar?

- Upprop från Operation Noah, England våren 2012

Färdplan för klimatet

Svenska kyrkans färdplan för klimatet innebär att vi inom Svenska kyrkan ska minska vår egen klimatpåverkan och bidra till mänsklighetens gemensamma arbete för att bromsa effekterna av klimatförändringarna. Vi ska lyfta andliga och existentiella aspekter samt uppnå klimatneutralitet för den egna verksamheten till år 2030. Färdplanen siktar mot tre effektmål som ska vara uppfyllda senast 2030 genom etappmål varav de inledande sju ska vara uppnådda 2022.

KLIMATNEUTRALITET

Svenska kyrkan ska vara klimatneutral senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Målet ska till största delen nås genom utsläppsminskningar inom vår egen verksamhet. Detta är till exempel produktion av effektiv energianvändning, produktion av förnybar el och fossilfria tjänsteresor.

VÄRDERINGSFÖRÄNDRING

Svenska kyrkan ska verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma och lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen. Detta ska bland annat ske genom att integrera klimatarbetet i kyrkans uppdrag.

BIDRA TILL KLIMATRÄTTVISA

Svenska kyrkan ska stärka stödet till de människor som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter trots att de bidragit till dem allra minst. Detta kommer till exempel att ske genom Act Svenska kyrkan och andra samarbetspartners.

¹⁴ Ett biskopsbrev om klimatet, s 1, 2020

Övning: Samtal om kyrka och klimat

MÅLGRUPP: Församlingsmedlemmar

TIDSÅTGÅNG: 1 timme

SYFTE: Syftet är att församlingsmedlemmarna ska få en större förståelse över hur kyrkan och klimatfrågan hänger ihop, och varför kyrkan ska jobba med klimaträttvisa.

INSTRUKTIONER:

- Visa föredraget med Henrik Grape (för tillgång till film se information nedan)¹⁵
- Diskutera sedan: Vad tog ni med er från Henriks föredrag? Varför tycker du att kyrkan ska engagera sig för klimatet? Hur hänger kristna värderingar ihop med klimatfrågan?

Övning: En församling med globala rättviseglasögon

MÅLGRUPP: Församlingsmedlemmar

TIDSÅTGÅNG: 30 minuter

SYFTE: Att tänka till kring församlingens arbete och hur det globala perspektivet syns i olika verksamheter gärna med fokus på klimaträttvisa. På vilket sätt märks det att församlingen alltid har de mest utsatta i fokus? Om detta inte syns och märks, hur skulle vi kunna göra för att det ska märkas?

INSTRUKTIONER:

- Börja med att lista församlingens olika verksamheter, till exempel barntimmar, konfirmander, syförening, dagledigträffar, kör.

- Hjälp åt att fundera över hur det globala perspektivet märks i dessa olika verksamheter med särskilt fokus på klimaträttvisa.
- Om ni inte vet kan ni ta med er frågorna till kyrkoherden eller den som håller i just den verksamheten. Läs också i församlingsinstruktionen.
- Det är församlingen/pastoratets identitets- och grundsynsdokument som ska ligga till grund för strategiska dokument och verksamhetsplaner. Om det visar sig att de globala rättviseglasögonen ligger kvar i fodralet eller har halkat långt ner på näsan – kan ni komma på förslag på hur ni tillsammans kan få dem på plats? Ta tipsen vidare till kyrkoherden, de personer som håller i verksamheten eller kyrkorådet.

Övning för unga: Kom närmare naturen

MÅLGRUPP: Barn, ungdomar

TIDSÅTGÅNG: 1-2 timmar

SYFTE: Syftet med övningen är att minska distansen mellan barn och natur. I en allt mer urbaniserad värld är det viktigt att inte få allt för stor distans till naturen.

INSTRUKTIONER:

Gå på en promenad i naturen. Det kan vara i ett närliggande grönområde. Be alla att stanna upp och lyssna och fråga vad deltagarna hör för något. Hör de en fågel, en bil, människor, tystnad?

När ni kommit tillbaka från promenaden ber du deltagarna att rita två teckningar:

1. Rita en bild som förklarar vad du hörde för något
2. Rita vad du tycker om med naturen

Be sedan deltagarna visa teckningarna för varandra och förklara vad de gestaltat. Inget är rätt eller fel.

---

¹⁵ För tillgång till film kontakta agera@svenskakyrkan.se.

Övning: Konsumtion och kristet budskap

MÅLGRUPP: Församlingsgrupper för vuxna och konfirmandegrupper, unga ledare i kyrkan.

TIDSÅTGÅNG: 20 minuter

SYFTE: Att få deltagarna att fundera och reflektera kring konsumtion.

INSTRUKTIONER:

Läs upp: Jesus sa "Sälj allt du äger och kom sedan och följ mig".

Diskutera sedan frågorna:

- Vad menade han med det? Ska vi som kristna inte få äga någonting alls?
- Bibeln beskriver också hur Jesus drev ut alla dem som sålde och köpte i templet. Varför blev han så arg för det?
- Idag finns det många som säger att de har shopping som ett fritidsintresse. Hur kommer det sig?
- Kan vi köpa lycka?
- Vad tänker du om återvinning och alternativ konsumtion, som second hand?
- Var tillverkas alla saker och vilken påverkan får det på vår miljö?
- Vad behöver du för att få ett gott liv?

4. Vi gör det tillsammans!

Alla påverkas av klimatförändringarna. Även vi i Europa och Sverige påverkas både direkt och indirekt. För att fortsätta värna om skapelsen och för att skapa förändring är det viktigt att mobilisera och aktivera sig. Att vara en changemaker är att bidra till förändring. Det kan du göra på många olika sätt utifrån dina förutsättningar och din insats är oändligt värdefull. Vi kan göra mycket som individer men

ännu mer om vi gör det tillsammans. Då kan vi hjälpas åt. Ingen kan göra allt men alla kan göra något. Som changemaker bidrar du till förändring och är en del av detta världsvida nätverk. Här finner du några exempel på hur du kan engagera dig. Utifrån dina förutsättningar och möjligheter kan du göra skillnad.

Påverkansfrågor inför klimatkampanjen

NAMNINSAMLING FÖR KLIMATRÄTTVISA

Tillsammans med kyrkor i hela världen samlar vi in namn för att ledarna på klimattoppmötet ska ta ansvar för en omställning mot klimaträttvisa och för en hållbar jord. Namninsamlingen går att skriva under digitalt men finns även för utskrift: Digital namninsamling och [Namninsamling för utskrift](#)

ARRANGERA EGNA AKTIVITETER

Klimatkonsert? Klimatbasar? Klimatsamtal? Vilken aktivitet som än arrangeras för Act Svenska kyrkan och arbetet för klimaträttvisa så finns denna snygga affisch att ladda ner och skriva ut (eller trycka upp) [Hämta affisch i pdf här.](#)

WALK FOR FUTURE – PILGRIMSVANDRA FÖR KLIMATET

En liten grupp kommer att vandra från Pilgrimscentrum i Vadstena ända till klimattoppmötet i Glasgow. Men visst går det att vandra för klimatet även på hemmaplan? Få tips och idéer samt registrera din egen pilgrimsvandring på [walkforfuture.se](#)

PRATA OM DET

Titta på något av våra webinarier för att lära dig mer om klimaträttvisa. I dagsläget finns ett som spelades in på årets MR-dagar i april. Kanske kan ni ha en miniworkshop och lära och diskutera tillsammans? Du hittar webinariet Var du bor och vem du är avgör hur du påverkas av klimatkrisen [här.](#)

ENGAGERA BARNGRUPPER I WAVE OF HOPE

Wave of Hope har vi lånat från England och är en aktivitet som passar alla åldrar! Gör så här:

1. Ta ett papper, helst ett återvunnet, reklamblad, kuvert t.ex
2. Lägg din/barnets hand på och rita konturerna av handen på pappret. Klipp ut!
3. Måla och rita på handen och skriv sedan en önskan eller förhoppning som du har inför framtiden, t.ex "Jag vill att alla ska kunna dricka rent vatten, "Jag önskar att vi kan vända klimatkrisen" eller vad just du känner.
4. Sätt upp i fönstret
5. Klart! På detta sätt kan vi visa att vi är många som bryr oss om klimatfrågorna och det blir ett sätt att delta i
6. klimattoppmötets allvar även om vi inte kan vara på plats och sätta press på beslutsfattarna.

Övning: Brainstorming

Låt gruppen komma på egna idéer på hur de kan engagera sig för Act Svenska kyrkan och klimaträttvisa och skriv dessa på post-it lappar som sätts upp någonstans i rummet. Låt sedan alla rösta på vilka idéer de gillar bäst och börja planera för att genomföra dessa. Har du svårt att komma på något finns det massor av tips här nedanför!

PÅVERKA!

- Delta i demokratin! Rösta på den politiker som du tycker bäst företräder dina åsikter och utkräv ansvar när den politiska ledningen inte gör det de ska.
- Skriv brev, arrangera protester och sätt press på de som styr! Det bästa sättet att skydda demokratin är att visa att du finns och att du bryr dig. Tillsammans är vi starka!

ORGANISERA DIG!

- Som ung vuxen kan du engagera dig som Ageravolontär och få möjligheten att jobba med andra unga för global rättvisa!¹⁶
- Du kan även engagera dig i din församlings internationella grupp och vara med och driva ert gemensamma arbete. Som registrerat ombud eller intresserad av Act Svenska kyrkan i Kyrksam får du information om vad Act Svenska kyrkan gör och hur du kan jobba med

internationella frågor. Kontakta din församlingsexpedition för registrering. Mer information om vad det innebär att vara ombud och hur du registrerar dig hittar du här: <https://internwww.svenskakyrkan.se/act/ombud>

GE OCH UPPMUNTRA TILL GIVANDE

- Stöd våra partner och det arbete de utför. De riskerar sina liv varje dag, men de kan inte fortsätta kämpa utan ditt stöd. På projektkartan på svenskakyrkan.se hittar du projekt som du kan skänka pengar till direkt. Vill du verkligen vara med och skapa varaktig förändring så ska du bli månadsgivare! För att våra partners ska kunna planera sitt arbete och fortsätta göra skillnad behöver de långsiktiga källor till finansiering, speciellt när deras egna regeringar stryker lokala bidrag till deras verksamhet. Du kan skänka från 50 kronor i månaden, och du kan antingen anmäla dig via hemsidan eller genom att höra av dig till Givarservice på 010-18 19 300! Det går givetvis också bra att skänka valfritt belopp via Swish – 9001223 eller Plusgiro - 90 01 22-3.
- Skapa egna insamlingar bland vänner och bekanta eller gå ut och skramla på staden.
- Anordna loppisar eller andra event där intäkterna kan skänkas till det internationella arbetet.

¹⁶ <https://www.svenskakyrkan.se/act/ageravolontar>

UTBILDA DIG SJÄLV OCH ANDRA

- Om du känner dig redo att köra igång direkt kan du använda dig av det här materialet och hålla egna pass.
- Sprid information om Act Svenska kyrkans klimatkampanj på sociala medier! Skriv vad du vill förändra i världen och glöm inte hashtaggen #actsvenskakyrkan och #act4climate så att vi kan se ditt inlägg!
- Skriv blogginlägg, insändare eller andra texter och sprid dem i de kanaler som du har tillgång till.
- Samtala om klimaträttvisa med dina medmänniskor. Genom att prata om klimatförändringarna och klimaträttvisa så lyfter du upp ämnet på agendan.
- Ordna en studiecirkel. Använd delar av det här materialet och ordna en egen studiecirkel. Till studiecirkeln kommer deltagarna frivilligt, och de har möjlighet att påverka innehåll och metod. En studiecirkel består av minst tre personer som träffas minst tre gånger. Formellt ska studiecirkeln ha en ledare, i praktiken kan flera personer turas om att leda de olika träffarna. I studiecirkeln blir utbytet av tankar och erfarenheter centralt.

LIVSSTILSARBETE

- Samtala med andra och reflektera över hur du kan leva mer hållbart i din vardag. Fundera över dessa följande frågor: Vad betyder "en hållbar livsstil" för mig? Finns det komponenter att leva ett hållbart liv som känns mer intressanta för mig? Som jag vill lära mig mer om? På vilka sätt påverkar att leva hållbart mitt liv positivt?

Exempel på en mer hållbar livsstil:

- Minska resor med flyg
- Minska konsumtionen av kött
- Välja transportslag med lägre klimatpåverkan för vardagsresande
- Köpa begagnat istället för nytt

Utsläppsminskningar genom att göra färre internationella flygresor och minska sin köttkonsumtion samt välja transportslag med lägre klimatpåverkan för vardagsresande

Genom att resa med flyg mindre ofta, förändra våra matvanor och köpa begagnat istället för nytt gör stor klimatnytta och kan minska din klimatpåverkan med flera ton per år.

Närma dig skapelsen och fira den
#SeasonsofCreation #Skapelsetid

Lyssna på fåglarna

Gör en pilgrimsvandring med hållbarhetstema

Stötta internationella projekt för global klimaträttvisa

Så en blomsteräng

Initiera samtalscirkel om Biskopsbrevet om klimatet

Se en dokumentär om hållbar livsstil

Laga hållbar mat

Agera för klimatet!

Uppäck något nytt

Se en naturdokumentär

Ordna Fairtrade-fika – varje gång

Meditera över skapelsen

Låt naturen inspirera din kreativitet

Spana in naturen!

SEASON OF CREATION

COEXIST

Ge dina plantor vatten, din själ näring och skapelsen ❤️

Övning: Changemakermetoden med klimatinriktning

SYFTE: Syftet med övningen är att identifiera vad gruppen vill förändra och hur vi kan skapa den förändringen.

TIDSÅTGÅNG: cirka 30-45 min

INSTRUKTIONER: Dela upp alla i grupper med 3-4 personer per grupp. Det behöver dock vara minst tre grupper. Ge varje grupp en post-it-lapp eller ett papper.

Be varje grupp att identifiera något som de vill förändra i världen som är klimatrelaterat, stort eller smått. När de har skrivit ner sitt svar ber du dem skicka sin lapp vidare till nästa grupp. Varje grupp ska nu ha en ny lapp med ett problem som en annan grupp skrivit. Ge grupperna möjlighet att fråga varandra om de inte förstår vad som står skrivet på lappen.

Be dem nu identifiera en person eller en väl avgränsad grupp av personer (till exempel en organisation eller ett företag) som har makt och möjlighet att förändra det som står på lappen. Då de har skrivit ner detta ber du dem skicka även denna lapp vidare. På lappen de får ska de nu ha ett problem samt vem som har makt att förändra problemet. Ge grupperna möjlighet att fråga varandra om de inte förstår vad som står skrivet på lappen.

Be dem att identifiera hur man får personer eller gruppen med makt att genomföra den förändring som krävs och hur de framför sitt budskap till dem. Skriva ett brev? Anordna en protest? Göra en aktion på sociala medier? Vad skulle de säga för att budskapet skulle gå fram?

När alla har skrivit färdigt ber du grupperna att redovisa den lapp de nu har framför sig. Vad är problemet? Vem har makt att lösa det? Vad är budskapet och hur ska det framföras? Diskutera exemplen tillsammans.

AVSLUTNING: Tacka gruppen för deras medverkan, och förklara att detta är en metod som kan användas till att skapa förändring inom alla områden! Berätta för deltagarna att de alltid kan använda sig av Changemakermetoden när de stöter på ett problem som de vill göra något åt. Tipsa igen om att bli en changemaker i sin egen situation. Det kan de bli genom att exempelvis vara Ageravolontär, ombud eller stödja Act Svenska kyrkans projekt. Det viktiga är att aldrig sluta engagera sig! Vi vill också passa på att tacka dig för ditt bidrag till att sprida budskapet till fler så att vi blir fler som gör skillnad, tack!

Övning: Changemakermetoden med klimatinriktning (Digital version)

SYFTE: Syftet med övningen är att identifiera vad gruppen vill förändra och hur vi kan skapa den förändringen.

TIDSÅTGÅNG: cirka 30-45 min

INSTRUKTIONER: Be deltagarna att ta fram ett papper och penna för eventuella stödanteckningar. Be deltagarna att för sig själva identifiera något som de vill förändra i världen som är klimatrelaterat, stort eller smått. När de fått tänka på det i cirka 1 minut, kan du uppmana dem till att skriva det de tänkte på i chattfunktionen. Läs högt upp några av de förslag som föreslås i chatten. Be dem sedan identifiera en person eller en väl avgränsad grupp av personer som har makt och möjlighet att förändra det som de tidigare skrivit i chatten. Ge deltagarna cirka 1 minut, och läs sedan upp några av förslagen. Be dem fortsättningsvis att identifiera hur de ska framföra till personen eller personerna att de borde göra något åt problemet. Skriva ett brev? Anordna en protest? Göra en aktion på sociala

medier? Och vad skulle de säga för att budskapet skulle gå fram? Ge cirka 5 minuter och läs sedan upp några av de förslag som skrivits i chatten. Fråga sedan om en deltagare skulle vilja redovisa vad hen skrivit i alla steg, det vill säga: vad är problemet? Vem har makt att lösa det? Vad är budskapet och hur ska det framföras?

AVSLUTNING: Tacka gruppen för deras medverkan, och förklara att detta är en metod som kan användas till att skapa förändring inom alla områden! Berätta för deltagarna att de alltid kan använda sig av Changemakermetoden när de stöter på ett problem som de vill göra något åt. Tipsa igen om att bli en changemaker i sin egen situation. Det kan de bli genom att exempelvis vara Ageravolontär, ombud eller stödja våra projekt. Det viktiga är att aldrig sluta engagera sig! Vi vill också passa på att tacka dig för ditt bidrag till att sprida budskapet till fler så att vi blir fler som gör skillnad, tack!

5. Lästips

Den här delen är till för dig som vill ha ytterligare tips på fördjupningsmaterial. Kanske har du gjort alla övningar med en grupp och nu vill du ha mer material. Det finns massor av bra artiklar, bloggar, poddar och böcker på ämnet och nedanför finner du förslag på några av dessa.

BLOGGTEXTER:

- <https://blogg.svenskakyrkan.se/act/category/hallbar-forsorjning/klimatrattvisa/>
- <https://actalliance.org/?s=climate+justice>
- <https://blogg.svenskakyrkan.se/hallbar/>
- <https://www.oikoumene.org/blog/not-good-enough>
- <https://www.svenskakyrkan.se/act/nyheter/rekommendationer-for-klimatfinansiering>

BÖCKER

- Läs boken Religious Environmental Activism in Asia (går att ladda ner gratis som e-bok). Läs ett valfritt kapitel i boken och reflektera över vad man inom den kristna traditionen kan lära sig från andra religioner och livsåskådningar samt vinsten med att jobba interreligiöst inom ramen för miljö/klimatarbetet: <https://www.mdpi.com/books/pdfview/book/2169>

FILMER/VIDEOS

- Religions for Peace presenterar sitt arbete med klimatfrågan och ungas engagemang: <https://www.youtube.com/watch?v=NeQalh-Jn6Y>
- Why Climate Change Is a Threat to Human Rights, Mary Robinson TED Talks <https://www.youtube.com/watch?v=7JVTirBEfho>
- Film om klimatflyktingar: <https://www.diakonia.se/om-oss/Nyheter-och-mediaservice/Nyheter-fran-Diakonia/koushallaya-i-bangladesh/>

MATERIAL:

- [Världens kurs](#)
- [How to be a hero for all our children](#)

PODDAR:

- Läspodden diskuterar: Den obeboeliga planeten (Dagen)
- Prata till punk med ärkebiskopen: Svante Axelsson (Svenska kyrkan)

Avslutning

Tack för att du är med och bidrar till Act Svenska kyrkans arbete. Tillsammans är vi starka och kan göra mycket. Vill du veta mer om Act Svenska kyrkan så hittar du massor av bra information på vår hemsida: svenskakyrkan.se/act